

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026

Rok akademicki 2023/2024 i 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	PEDAGOGIKA
Kod przedmiotu*	L10
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Pedagogiki
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia I stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne, niestacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr 2, rok II, semestr 3
Rodzaj przedmiotu	z bloku przedmiotów przygotowania pedagogiczno-psychologicznego
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	Dr Monika Zielińska - Czopek
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Pracownicy Instytutu Pedagogiki KNS

(1) – załącznik nr 1 Dz. U. 2019, poz. 1450

(3) – załącznik nr 3 Dz. U. 2019, poz. 1450

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Forma zajęć	semestr	Wymiar godzin	Punkty ECTS
Wykład	2	45	2
Ćwiczenia audytoryjne	2	45	4
Warsztaty	3	30	4
RAZEM		120	10

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin**2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Brak wymagań wstępnych

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	Przygotowanie pedagogiczne studentów do wykonywania zawodu nauczyciela
C2	Przygotowanie studentów do adekwatnego reagowania na potrzeby uczniów
C3	Przygotowanie studentów do współpracy ze środowiskiem rodzinnym i lokalnym

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych
STUDENT ZNA I ROZUMIE:		
EK_01	Pedagogikę jako dyscyplinę naukową: umiejscowienie pedagogiki wśród dziedzin nauk społecznych i humanistycznych, zakresy pedagogiki, paradygmaty pedagogiczne, podstawowe pojęcia pedagogiczne, w tym wychowania, kształcenia, edukacji i samowychowania;	B.2.W1 (3)
EK_02	podstawowe teorie pedagogiczne, w tym nurty i kierunki, oraz konteksty normatywne, personalistyczne i społeczne w pedagogice; zagadnienia pedagogiki autorytarnej i nieautorytarnej, emancypacji i krytyczności w naukach o wychowaniu oraz antypedagogiki;	B.2.W2 (3)
EK_03	uwarunkowania edukacji, miejsca powstawania relacji edukacyjnych, kultury, ideologii, zagadnienie ekonomii w kontekście edukacji, zmiany i wyzwania edukacyjne XXI wieku;	B.2.W3 (3)
EK_04	funkcje wychowania, proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; zagadnienia przymusu i swobody w wychowaniu, wychowania jako wspomagania rozwoju, wychowania adaptacyjnego i emancypacyjnego, podmiotowości w wychowaniu; podstawowe środowiska wychowawcze: rodzinę, grupę rówieśniczą i szkołę; style i postawy wychowawcze; konteksty wychowania; źródła i przejawy kryzysu współczesnego wychowania; style wychowania	B.2.W4 (3) B.2.W3 (1) B.2.W4 (1)
EK_05	proces planowania pracy pedagogicznej: cel, formy, środki i metody kształcenia; sposoby konstruowania pracy pedagogicznej nakierowanej na cel; zagadnienie ukrytego programu szkoły;	B.2.W5 (3)
EK_06	formy aktywności dziecka, w tym naukę i zabawę; zagadnienia rozwoju zainteresowań, poszerzania autonomii i samodzielności;	B.2.W6 (3)
EK_07	zagadnienia związane ze szkołą jako instytucją wychowawczą: środowisko społeczne klasy i szkoły, autokratyzm i demokrację w szkole, ukryty program szkoły, postawy nauczycieli i uczniów, pracę z grupą rówieśniczą, tworzenie klimatu wychowawczego w klasie i w szkole, metody wychowawcze i ich skuteczność, problematykę umiejętności i trudności wychowawczych, konfliktów w klasie i w rodzinie, błędów wychowawczych, granic i mierników oddziaływań wychowawczych, kryzysu szkoły, zasad współpracy rodziny i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym;	B.2.W7 (3) B.2.W1 (1)
EK_08	zagadnienia związane z zawodem nauczyciela: role zawodowe nauczyciela, wzór osobowy, postawę i kunszt nauczycielski, powinności nauczyciela i rozwój zawodowy, program wewnętrzny nauczyciela, przygotowanie zawodowe nauczyciela, etykę nauczycielską, zasady odpowiedzialności prawnej	B.2.W8 (3) B.2.W2 (1)

	opiekuna, nauczyciela i wychowawcy, konieczność doksztalcania i doskonalenia zawodowego jako warunków awansu zawodowego, problem stresu i wypalenia zawodowego nauczycieli – przyczyny, symptomy, strategie zaradcze, choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela i profilaktykę w tym zakresie;	
EK_09	działania profilaktyczne w szkole: konstruowanie klasowych i szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych, promocję i ochronę zdrowia uczniów; diagnozę nauczycielską w kontekście działań profilaktycznych; zagadnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej – regulacje prawne, formy i zasady udzielania wsparcia;	B.2.W9 (3)
EK_10	proces adaptacji dziecka w przedszkolu i ucznia w szkole – rolę przedszkola, szkoły i rodziny; zagadnienia dojrzałości szkolnej, przygotowania dziecka do nauki w szkole oraz obowiązku szkolnego;	B.2. W10 (3)
EK_11	rolę kontaktów społecznych ucznia, w tym w grupie rówieśniczej, koleżeństwa, przyjaźni i konfliktów wśród uczniów; rolę osób znaczących i autorytetów; zagadnienia zmiany autorytetów, kryzysu autorytetu nauczyciela, rodzica i opiekuna, buntu okresu dorastania i jego funkcji; zagrożenia w wychowaniu młodzieży; podkultury młodzieżowe;	B.2.W11 (3)
EK_12	cel pracy opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi w przedszkolu i uczniami w szkole na różnych etapach edukacyjnych; istotę programu wychowawczego; zagadnienia edukacji zdrowotnej, bezpieczeństwa dzieci w przedszkolu i uczniów w szkole oraz poza nimi (zajęcia terenowe, wycieczki); potrzebę ochrony zdrowia dziecka, w tym zdrowia psychicznego; znaczenie edukacji dla bezpieczeństwa i dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych;	B.2.W12 (3)
EK_13	doradztwo zawodowe: proces wspomagania ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, metody i techniki określania potencjału ucznia; znaczenie przygotowania uczniów do samokształcenia, pracy nad własnym rozwojem oraz do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy; pojęcia rynku edukacyjnego i rynku pracy, drogi rozwoju zawodowego; znaczenie uczenia się przez całe życie.	B.2.W13 (3) B.2.W7 (1)
W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI ABSOLWENT POTRAFI:		
EK_14	rozpoznawać sytuacje zagrożeń w przedszkolu, szkole lub placówce systemu oświaty;	B.2.U1 (3) B.2.U5 (1)
EK_15	rozpoznawać i identyfikować style i nurty wychowania w praktyce edukacyjnej i w działaniach opiekuńczo-wychowawczych;	B.2.U2 (3)
EK_16	zaprojektować podstawowe zajęcia opiekuńczo-wychowawcze;	B.2.U3 (3)
EK_17	zaprojektować działania profilaktyczne w przedszkolu, szkole lub placówce systemu oświaty;	B.2.U4 (3)
EK_18	zaprojektować ścieżkę własnego rozwoju zawodowego;	B.2.U5 (3) B.2.U2 (1)
EK_19	formułować oceny etyczne związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela	B.2.U6 (3) B.2.U3 (1)
EK_20	nawiązywać współpracę z nauczycielami oraz ze środowiskiem pozaszkolnym.	B.2.U7 (3) B.2.U4 (1)
EK_21	wybrać program nauczania zgodny z wymaganiami podstawy programowej i dostosować go do potrzeb edukacyjnych uczniów	B.2.U1 (1)
EK_22	zdiagnozować potrzeby edukacyjne ucznia i zaprojektować dla niego odpowiednie wsparcie	B.2.U6 (1)
EK_23	określić przybliżony potencjał ucznia i doradzić mu ścieżkę rozwoju	B.2.U7 (1)
W ZAKRESIE KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH ABSOLWENT JEST GOTÓW DO:		

EK_24	okazywania empatii dzieciom i uczniom potrzebującym wsparcia i pomocy;	B.2.K1 (3) B.2.K1 (1)
EK_25	profesjonalnego rozwiązywania konfliktów w klasie szkolnej i grupie wychowawczej	B.2.K2 (3) B.2.K2 (1)
EK_26	samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej;	B.2.K3 (3) B.2.K3 (1)
EK_27	współpracy z nauczycielami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy.	B.2.K4 (3) B.2.K4 (1)

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Pedagogika jako nauka (przedmiot badań pedagogiki, funkcje pedagogiki, związki pedagogiki z innymi naukami, metodologia badań pedagogicznych).
Dyskusje wokół pojęcia wychowanie oraz innych pojęć pedagogiki (socjalizacja, nauczanie, uczenie się, kształcenie), wzajemne związki między nimi.
Źródła paradygmatów współczesnej pedagogiki. Zasady budowania teorii pedagogicznych. Autorytarne/dyrektywne i nie autorytarne/nie dyrektywne teorie wychowania - istota, charakterystyka i znaczenie.
Wybrane koncepcje pedagogiczne i ich znaczenie dla praktyki wychowania.
System edukacji w Polsce – zmiany strukturalne i programowe w kształceniu na poziomie przedszkola i kolejnych etapów edukacyjnych.
Wychowanie jako zjawisko społeczne. Wychowanie w szkole. Kryzys (?) szkoły i autorytetu nauczyciela. Kryzys (?) wychowania.
Szkolne środowisko uczenia się: kultura organizacyjna szkoły, planowanie i organizacja pracy. Praca opiekuńczo-wychowawcza nauczyciela. Istota programu wychowawczego.
Ukryty program instytucji wychowawczych - pojęcie i miejsca „ukrycia” ukrytego programu.
Proces nauczania i uczenia się - realizacja procesu kształcenia. Cele kształcenia: pojęcie celu, klasyfikacja.
Metody kształcenia - pojęcie i wybrane typologie metod kształcenia, charakterystyka i kryteria doboru.
Znaczenie diagnozy, sposoby poznawania dzieci i młodzieży.
Rozwijanie aktywności twórczej uczniów. Metody i formy pracy wspierające ich kreatywność. Praca z uczniem zdolnym.
Nauczyciel w warunkach zmian społecznych i edukacyjnych. Rozwój zawodowy i doskonalenie nauczyciela, moralny wymiar zawodu, zasady odpowiedzialności prawnej. Problem stresu i wypalenia zawodowego.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych oraz warsztatowych

Treści merytoryczne ćwiczeń audytoryjnych
Definicja i cechy wychowania. Metody, formy, techniki i środki wychowania.
Mechanizmy socjalizacyjne ich znaczenie w praktyce wychowania.
Charakterystyka naturalnego środowiska wychowawczego: wychowanie w rodzinie – style wychowania w rodzinie, funkcje rodziny, postawy rodzicielskie, przemiany rodziny. Zjawisko przemocy w wychowaniu i jego uwarunkowania.

Charakterystyka intencjonalnego środowiska wychowawczego: wychowanie w szkole – funkcje i zadania szkoły, rola nauczyciela i dylematy z nią związane, style nauczania nauczycieli, przemoc w szkole i sposoby jej przeciwdziałania.
Wychowanie w grupie rówieśniczej – znaczenie relacji koleżeńskich. Wyrażanie zrozumienia (empatii), aktywne słuchanie. Zasady skutecznej komunikacji. Konflikty i sposoby ich rozwiązywanie. Sytuacje trudne w szkole – sposoby przeciwdziałania.
Szkolne środowisko uczenia się – tworzenie klimatu do porozumiewania się w klasie szkolnej, język i wzorce porozumiewania się.
Możliwości dzieci w procesie edukacji, ich zróżnicowanie i determinanty.
Wspomaganie ucznia w wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej. Metody i techniki określania potencjału ucznia.
Współpraca nauczyciela z rodzicami i środowiskiem społecznym – formy i treści współpracy, skutki braku dobrych relacji nauczyciela z rodzicami. Opracowanie scenariusza spotkania z rodzicami.
Adaptacja dziecka w szkole, rozwijanie umiejętności społecznych dzieci. Psychologiczne kryteria dojrzałości szkolnej. Najważniejsze osiągnięcia rozwojowe wieku przedszkolnego wpływające na gotowość dziecka do nauki szkolnej.
Tradycyjne i problemowe metody pracy z uczniami – praktyczne ćwiczenie metod.
Szkolny program pracy wychowawczo-profilaktycznej.
Edukacja w kontekście kultury popularnej, wielokulturowości i ideologii konsumpcji. Zagrożenia w wychowaniu młodzieży.
Treści merytoryczne zajęć warsztatowych
Cele kształcenia, operacjonalizacja celów. Analiza podstawy programowej i scenariuszy zajęć.
Przygotowanie nauczyciela do lekcji: konspekt zajęć – struktura, zasady konstruowania.
Samodzielne przygotowanie i prowadzenie zajęć.
Analiza procesów komunikacyjnych w szkole: style nauczania nauczycieli, emocjonalne i oceniające komunikaty nauczycieli względem uczniów, język i wzorce porozumiewania się.
Szkolny program pracy wychowawczo-profilaktycznej. Analiza wybranego programu.
Sytuacje trudne w szkole. Projektowanie sposobów przeciwdziałania.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład:

- wykład problemowy,
- wykład z prezentacją multimedialną

Ćwiczenia i warsztaty:

- analiza tekstów z dyskusją,
- praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja),
- analiza dokumentów wewnątrzszkolnych,
- ćwiczenia praktyczne,
- microteaching,
- mapa pojęć.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	egzamin	w
EK_02	egzamin	w
EK_03	egzamin	w
EK_04	kolokwium, egzamin	w, ćw
EK_05	egzamin	w
EK_06	egzamin	w
EK_07	kolokwium, egzamin	w, ćw
EK_08	egzamin	w
EK_09	kolokwium, egzamin	w, ćw
EK_10	kolokwium, egzamin	w, ćw
EK_11	kolokwium, egzamin	w, ćw
EK_12	egzamin	w
EK_13	kolokwium, egzamin	w, ćw
EK_14	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_15	obserwacja w trakcie zajęć	w
EK_16	konspekt zajęć	war
EK_17	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_18	obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_19	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_20	obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_21	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_22	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_23	obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_24	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_25	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_26	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war
EK_27	obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia:

pozytywne zaliczenie kolokwium, aktywność na zajęciach (udział w dyskusji, przygotowanie prezentacji i scenariusza spotkania z rodzicami)

Wykład:

Aktywny udział w zajęciach

Efekty są sprawdzane również w trakcie egzaminu

Warsztaty:

opracowanie konspektu zajęć, aktywność na zajęciach, samodzielne przeprowadzenie zajęć.

Egzamin:

w formie pisemnej – ocena pozytywna w przypadku uzyskania co najmniej 50% punktów.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	120
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu, sporządzenie projektu działań wychowawczych, itp.)	120
SUMA GODZIN	250
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	10

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Bereźnicki F., *Dydaktyka szkolna dla kandydatów na nauczycieli*, Kraków, Impuls, 2015.
- Dudzikowa M.; Czerepaniak -Walczak M., *Wychowanie. Pojęcia. Procesy. Konteksty. Interdyscyplinarne ujęcie*. T. 1-5 Gdańsk, 2007.
- *Encyklopedia Pedagogiczna*, (red.) W. Pomykało, Warszawa, 1997.
- Gordon T., *Wychowanie bez porażek w szkole*. Warszawa, 2002.
- Janicka I, Liberska H., *Psychologia rodziny*, Warszawa, 2014.
- Janowski A., *Uczeń w teatrze życia szkolnego*, Warszawa, 1989.
- Jarosz E., Wysocka E. *Diagnoza psychopedagogiczna – podstawowe problemy i rozwiązania*, Warszawa, 2006.
- Kruszewski K. (red.), *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela, podręcznik akademicki*, Warszawa, 2004.
- Łobocki M., *ABC wychowania*, Lublin, 1999.
- Muszyński H., *Zarys teorii wychowania*, Warszawa, 1981.
- Nowak-Łojewska A., *Kiedy mówienie nie sprzyja uczeniu się. O braku dialogu w szkole i jego skutkach [w:] Uczłowieczyć komunikację. Nauczyciel wobec ucznia w przestrzeni szkolnej*, (red.) H. Kwiatkowska, Kraków, Impuls, 2015.
- Nowicka M., *Dziecko w procesie socjalizacji szkolnej – ku integracji czy dysonansowi? [w:] (Anty)edukacja wczesnoszkolna*, (red.) D. Klus-Stańska, Kraków, Impuls, 2014.
- *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, red. B. Śliwerski, Z. Kwieciński. Warszawa, 2021.
- *Pedagogika. Podstawy nauk o wychowaniu*. T. 1., 4 red. B. Śliwerski, Gdańsk, 2006.
- Petrie P., *Komunikacja w pracy z dziećmi i młodzieżą*, Poznań 2011.
- Pilch T., *Zasady badań pedagogicznych*, Warszawa, 1995.
- Pospiszyl I., *Przemoc w rodzinie*, Warszawa, 1994.

- Szlendak T., *Socjologia rodziny. Ewolucja, historia, zróżnicowanie*. Warszawa, 2010.
- Ziemska M., *Postawy rodzicielskie*, Warszawa, 2009.

Literatura uzupełniająca:

- Aronson E., *Człowiek istota społeczna*, Warszawa, 1997.
- Dudzikowa M., Knasiecka-Falbierska K. (red.) *Sprawcy i/lub ofiary działań pozornych w edukacji szkolnej*, Kraków, Impuls, 2013.
- *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, (red.) T. Pilch, Warszawa, 2008
- Frankfort-Nachimas Ch., Nachimas D., *Metody badawcze w naukach społecznych*, Poznań, 2001.
- Hejnicka – Bezwińska T. *Pedagogika ogólna*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2008.
- Jundziłł I., *Dziecko ofiara przemocy*, Warszawa, WSiP 1993.
- Karkowska M., Czarnecka W., *Przemoc w szkole*, Kraków Impuls 2000.
- Klus-Stańska D., (red.) *(Anty)edukacja wczesnoszkolna*, Kraków, Impuls, 2014.
- Kwieciński Z., *Socjopatologia edukacji*, Warszawa 1995.
- Meighan R., *Socjologia edukacji*, Toruń, 1993 .
- Melosik Z., *Teoria i praktyka edukacji wielokulturowej*, Kraków, Impuls, 2009.
- Palka S., *Orientacje w metodologii badań pedagogicznych*, Kraków, 1998.
- Spitzer M., *Jak uczy się mózg*. Warszawa 2012.
- Zielińska-Czopek M., *Autokraci czy demokraci? Nauczycielskie kierowanie pracą klasy szkolnej*, Rzeszów, 2021.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej